

قال الله تبارک و تعالی:

﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا﴾

سوره مبارکه شمس، آیه ۹

امام خامنه‌ای مدظله العالی:

درس خواندن و تهذیب اخلاق و هوشیاری سیاسی همراه با تلاش‌های انقلابی، وظائفی هستند که دختران و پسران این نسل باید آنها را هرگز فراموش نکنند. ۱۳۹۸/۹/۲۴

عنوان:

چه چیزی شب قدر را از هزار ماه برتر می‌کند؟

شناسنامه مطلب	
کد مطلب	t-411
رده	تزکیه‌ای / مباحث معرفتی / مناسبت‌ها / مناسبت‌های قمری / رمضان
برچسب	شب قدر، برتری شب قدر، رسیدن به فطرت، خصوصیت شب، سلامت و ایمنی، آیت الله سعادت پرور (ره)
توضیحات	

پایگاه تزکیه‌ای، علمی، بصیرتی و مهارتی نُمُو

nomov.ir

آیت الله سعادت پرور (ره) این سؤال را در شرح دعای امام سجاد علیه السلام در کتاب اقبال الاعمال چنین توضیح می‌دهند:

«فَضَّلَ لَيْلَةً وَاحِدَةً مِنْ لَيَالِيهِ عَلَى [لَيَالِي] أَلْفِ شَهْرٍ وَ سَمَّاها لَيْلَةَ الْقَدْرِ»^۱

سپس يك شب از شب‌های آن را بر شب‌های هزار ماه برتری داد و آن را شب قدر نام نهاد.

این جمله‌ها، اشاره به بیانات الهی در سوره‌ی قدر است. برای توضیح بیشتر در این باره نکاتی را بیان می‌کنیم.

امام سجاد - علیه السلام - در این بخش از دعا **لَيْلَةَ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ**^۲؛ (شب قدر از هزار ماه بهتر است.) را به «**خَيْرٌ مِنْ لَيَالِي أَلْفِ شَهْرٍ**» تفسیر می‌فرماید؛ یعنی خیریت را به شب نسبت داده و فرموده است: شب قدر از شب‌های هزار ماه بهتر است؛ زیرا هر فایده‌ای - اعم از فواید دنیوی و اخروی و معنوی - که از جانب حق - تبارک و تعالی - به بندگان مؤمن و خداجو عنایت شده و می‌شود، در شب بوده و هست، هرچند در روز هم از برکات آن بهره‌مند می‌گردند.

ملاحظه می‌شود خداوند، معراج رسول الله - صلی الله علیه و آله و سلم - را در شب قرار داد، چنان‌که می‌فرماید:

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا...^۳

پاك خدايي كه بنده اش را شبانه ... روانه ساخت.

و نیز مواعده‌ی حضرت موسی - علیه السلام - را در شب مقرر فرمود، چنان‌که می‌فرماید:

وَ إِذْ وَاَعَدْنَا مُوسَىٰ اَزْبَعِينَ لَيْلَةً^۴

۱- اقبال الاعمال، ص ۴۳.

۲- سوره‌ی قدر، آیه‌ی ۳.

۳- سوره‌ی اسراء، آیه‌ی ۱.

۴- سوره‌ی بقره، آیه‌ی ۸۱.

و [به یاد آر] آن هنگام را که [فرجام] چهل شب را به موسی - علیه السّلام - وعده دادیم.

هم چنین رسول الله - صلی الله علیه و آله و سلم - را ترغیب می‌فرماید که برای نیل به مقام محمود، شب بیداری را پیشه نماید:

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا^۱

و پاسی از شب را با [خواندن] آن [قرآن در نماز] بیدار باش، در حالی که این نماز [وظیفه‌ی] افزون [بر واجبات دیگر، مخصوص] تو است، باشد که پروردگارت تو را به مقام محمود برانگیزاند.

و نیز قرآن شریف را در شب قدر به قلب شریف پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله و سلم - نازل فرمود، چنان که می‌فرماید:

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ^۲

به راستی که ما [قرآن] را در شب قدر فرو فرستادیم.

و در آیه‌ای دیگر آن حضرت برای تحمّل این گفتار آسمانی به بیداری شب امر شده است:

يَا أَيُّهَا الْمَرْمُلُ * قُمْ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا * نِصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا * أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَ رَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا * إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا * إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا وَأَقْوَمُ قِيلًا * إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا^۳

ای جامه به خود پیچیده! شب را برخیز مگر اندکی از آن را، نصف آن، یا اندکی از آن [نصف] را کم نما، یا بر آن بیفزای، و قرآن را کاملاً با ترتیل [و به آهستگی و آشکار ساختن حروف و با استواری] بخوان [زیرا] ما گفتار سنگینی را بر تو القا [و وحی] خواهیم نمود، به راستی که پدیده [و یا عبادت و نماز در] شب از جهت قیام و ایستادن بهتر، [و یا: از جهت مطابقت دل با زبان] و از لحاظ گفتار استوارتر می‌باشد، [زیرا] قطعاً در روز شناوری [و فرو رفتن] طولانی و درازی [و ژرفی در امور] برای تو خواهد بود.

۱- سوره‌ی اسراء، آیه‌ی ۷۹.

۲- سوره‌ی قدر، آیه‌ی ۱.

۳- سوره‌ی مزمل، آیات ۱-۷.

ممکن است بنده‌ای هزاران شب از هزار ماه را برای عبادت و توجّه به خدا برخیزد، ولی به ثمره‌ای که غرض غایی خلقت بشر از آن حاصل می‌شود نایل نگردد، ولی در يك شب قدر آن بهره نصیبش گردد، از این روست که يك شب ماه رمضان، بر شب‌های هزار ماه فضیلت داده شده است: «ثُمَّ فَضَّلَ لَيْلَةً وَاحِدَةً مِنْ لَيَالِيهِ عَلَى [لَيَالِي] أَلْفِ شَهْرٍ».

توضیح آن که: عمر طبیعی بشر به حسب ظاهر- اگر مقدر باشد و مانعی پیش نیاید- صد سال است، بخشی از این صد سال را اصلاً مکلف نیست و وظایف الهی از او ساقط است، پس در مورد هشتاد سال از زمان تکلیف، که تقریباً هزار ماه می‌شود (با اختلاف سال شمسی و قمری) از عمر او باقی ماند که آیهی شریفه‌ی سوره‌ی قدر و دعای مذکور بدان اشاره می‌فرمایند.

علاوه بر بیان گذشته، شاید بتوان دو بیان ذیل آیهی شریفه فوق را شاهد و علّت این امر دانست:

- تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحُ فِيهَا يَأْذَنُ رَبَّهُمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ^۱

فرشتگان و روح در آن شب به اذن و اجازه‌ی پروردگارشان، از هر امر [الهی و یا برای تدبیر همه‌ی امور] فرود می‌آیند.

- سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ^۲

شب قدر تا دمیدن [سپیدی] صبح، سلامت و ایمنی است. زیرا نازل شدن ملائکه و روح به منظور کار بزرگی است و آن، نزول مقدرات تمام امور عالم هستی نزد ولیّ وقت- علیه السّلام- می‌باشد که شامل کوچک‌ترین امور عالم نیز می‌گردد؛ بلکه می‌توان گفت: نزول ملائکه و روح، برای آوردن مقدرات معنوی بشر نسبت به اموری است که در تکمیل نفس او مدخلیت دارند. بنابراین، آورده شدن آن در شب قدر هر سال از پیشگاه حضرت حقّ برای بندگان، از اعمال هشتاد و پنج ساله‌ای که از روی عادت انجام شود و در تکمیل او نقشی نداشته باشد، بهتر است. واللّٰهُ يَعْلَم.

۱- سوره‌ی قدر، آیه‌ی ۴.

۲- سوره‌ی قدر، آیه‌ی ۵.

شاید بتوان گفت: جمله‌ی **سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ** عَلَّتْ برای بهتر بودن شب قدر از هزار ماه است؛ زیرا سلام در لغت به معنای امنیت مطلق است و آن وقتی برای بنده حاصل می‌شود که به فطرت و عهد میثاق عبودیت بازگشت نموده و این منزلت را شهود نماید، همان گونه که در ازل و پیش از عالم مادی بر آن بوده است. و اگر فردی در شب قدر چنین شهود ازلی برایش حاصل شود و تا مطلع فجر صبحگاه، یا صبح قیامت باقی باشد، از هشتاد و پنج سال عمری که در غفلت به سر برده، برایش برتر و بهتر خواهد بود.

نور هدایت، ج ۱، ص: ۴۸، نرم افزار گنج سعادت، مرکز کامپیوتری علوم اسلامی نور